

Lat. 25.4.1957

M

Rautakautisen hautaraunion tutkiminen Kalannin pitä-
jän Kylähiiden kylän Palpan talon maalla, 17.8 - 26.8. 1955.

Talvikautena 1954 - 55 rakennettiin lopulliseen kuntoon Lai-tilan - Uudenkaupungin uutta maantietä. Kylähiiden kylän Palpan talon isäntä Kasper Lukkala ilmoitti toimittaja Fr. Karrakosken välityksellä huhtik. 1955 että raivaustraktori oli osunut oletettavaan hautaraunion n. 300 m Palpan talon kaakkoispuolella kuivatun Paitaraisten järven vanhalla rannalla paikassa jossa oli suurta rauniomaista kivikkoa. Amanuenssi C.F. Meinander kävi paikalla ja totesi isännän ja toimittaja Karrakosken epäilyt oikeaksi. Ins. Ala-Hakula Turun tie- ja vesirakennuspistä, jonka valvonnassa tietyömaa oli, rauhoitti paikan. Vahinko, jonka raivaustraktori oli saanut aikaan oli ilmeisesti ollut hyvin vähäinen, vain raunion reunamaa lienee vahingoitettu. Allekirjoittanut sai Muinaistieteelliseltä toimikunnalta tehtäväksi paikan tutkimisen. Tutkimuksia paikalla suoritettiin 17/8 - 26/8 1955. Piirtäjänä oli minulla koululainen Pekka Sarvas. Ins. Ala-Hakula suhtautui erittäin myönteisesti tutkimuksiimme. Niitä aloitettaessa hän oli itse paikalla. Hän tarjosi käytettäväksi ilmaisen työvoiman 6 - 8 - miestä päivittäin. Lisäksi saimme käyttöömmä kivien kuljetusauton paikalla kun oli raivauksen jäljiltä paljon kookkaita irtokiviä ja lisäksi Palpan talo oli käytänyt rauniota pellonraivauksessa räjäytettyjen kivien varastopaikkana. Paikalta oli kuljetettava 20 - 30 autokuormaa kiviä ennenkuin raunion muodosta sai selvyyttä ja pääsi sitä lähemmin tutkimaan ja kartoitta-

maan. Raivaustyöhön meiltä kului lähes 3 täyttä työpäivää. Auto oli varustettu automaattisella kivien nostolaitteella, joten suuretkin kivet nousivat autoon kivuttomasti. Kuvissa 5 - 6 ja 10 näkyy pieni osa poistetusta irtokivimäärästä. Puhdistustyön yhteydessä alkoi heti selvitä, että raunion tutkiminen oli kaikkea muuta kuin vähäinen tehtävä. Sitä mukaa kuin irtokivet saatiin poistettua, alettiin paljastaa turpeista kiveystä. Ilmeni, että raunion pituutta oli tien suuntaan 37 ja leveyttä epämuotoisenakin niin paljon, että tutkittavan alueen kokonaispinta-alaksi tuli n. 400 m². Varsin kiusallinen ja aikaa vievä oli työ paljastaa raunion kapeampi n. 7 x 17 m suuruinen kaakkoiseen suuntautuva lisäke. Se oli suurelta osaltaan paksun turpeen ja peltomaan peitossa, jota oli valunut paljon pellostä kyntötöiden yhteydessä alas pitkin jyrkkää muinaiseen järven rantaan viettävää rinnettä. Äärimmäisessä päässä kiveys oli jopa n. 1 m paksuisen kerroksen alla. Tässä yhteydessä voi jo sanoa, että raunio tuskin on sellaisenaan mikään normaalin hautaraunio, vaan suuren tuhoutuneen polttokenttäkalmiston - esim. samantapaisen kuin Kallelan Kalmumäen-järven puoleista reunaa. Muinaisjäänös oli se sitten raunion tapainen tai muuta eri joka tapauksessa pellonraivauksessa kutistunut. Kapea lounaispää on tällaista supistumaa. Isäntä Lukkala kertoi perimätietona talossa olleen, että paikalla on ollut hauta, josta on tullut löytöjäkin peltoa raivattaessa parisen sukupolvea sitten. Valitettavasti en saanut enää tarkkaa selvää, kuinka korkealle Paituraisten vanhan järven vesi on muinaisjäänöksen suhteen ulettunut. Todennäköiseltä kuitenkin näyttää, että alimmat kiveyksen ki-

vet ovat täytyneet ulottua kutakuinkin vesirajaan asti. Raunion rannan puoleinen osa on varsin jyrkkään viettävä, rantaäyräistä muistuttava. Kivet rinteessä ovat selvästi latomalla paikoilleen joutuneet, ne eivät ole voineet vieriä. Jos näin ei olisi niiden täytyisi olla paljoa irrallisemmin paikoillaan. Raivaustraktori näyttää tuhonneen raunion koillispuoleista alareunaa n. 19 m pituudelta mutta tuskin mistään enempää kuin 2 - 3 m leveydeltä: Heti kun kiveys oli saatu laajemmalti paljastettua ryhdyttiin kartoitustöihin. Alueen laajuus aiheutti kuitenkin sen, ettei tätäkään työtä ehditty viedä päätökseen. Rauniossa oleva "suurten kivien" alue ehdittiin sentään kartoittaa. Suurimmat kivet paikalla ovat tietenkin luontaisia, mutta monet miehennostannaisista suuremmatkin paikoilleen vieritettyjä. Suuret kivet aiheuttavat sen, että voisi aluksi luulla paikkaa normaaliseksi raunioksi. Keskuskivistä lähtevä neljän kookkaan kiven muodostava pitkin äyrään reunaa koillisuuntaan kulkeva rivi vaikuttaa asetetulta. Tosin näitä kiviä on voinut olla enemmänkin. Ennen tutkimuksia todettiin ainakin yhden ison kiven syöksyneen alas tästä kivirivistä. Tämä kivirivi näkyy kartalla ja valokuvissa 5 - 6. Varsinaisiin kaivauksiin saatettiin ryhtyä enää vain rajoitetusti. Ei myöskään ajan loppumisen vuoksi voitu tutkittavaa kaistaa (merkitty suuntarivein A-B) kaivaa edes pohjia myöden. Lopullinen systemaattinen tutkiminen oli lykättävä seuraavaan kesään. Tutkimuksen alaisina ehtivät olla ruudut AIII - V ja BII - BVIII. Löydökset olivat vähäisiä (13867:1 - 25) ja melkolailla mitään sanomattosavitiivisten ja saviastian kappaleita, kuonaa, kvartsiittia, polttama-

tonta eläimen luuta ja hampaiden kappaleita, raudanpala, sininen lasi-
helmi, pienen riipushioimen kappale. Ainoa edes jossain määrin ajoit-
tettava esine on pieni hevosenkenkäsolkki (13867:15), joka kenties on
jossain 900 - 1000 - lukujen taitteesta. Valokuvista 11 - 15 selviää
tutkitun kaistan luonne eri kerroksineen, samoin kartoista 2 - 5 .

Tutkimusten tultua lopetetuksi TVH:n puolesta alue ympäröitiin vanhalla
piikkilanka-aidalla. Aivan tutkimusten loppuvaiheessa todettiin kartoit-
tamatta jääneellä lounaispään alueella kookas kivi, jossa näytti olevan
pienen pieni uhrikuoppa. Kivestä otetut valokuvat epäonnistuivat. Sen
sijaan kivi näkyy hyvin osastonjohtaja Salmon ottamassa kuvassa, jonka
hän otti myöhemmin syksyllä paikalla käydessään. Salmon kuvat ovat tä-
män kertomuksen liitteenä.

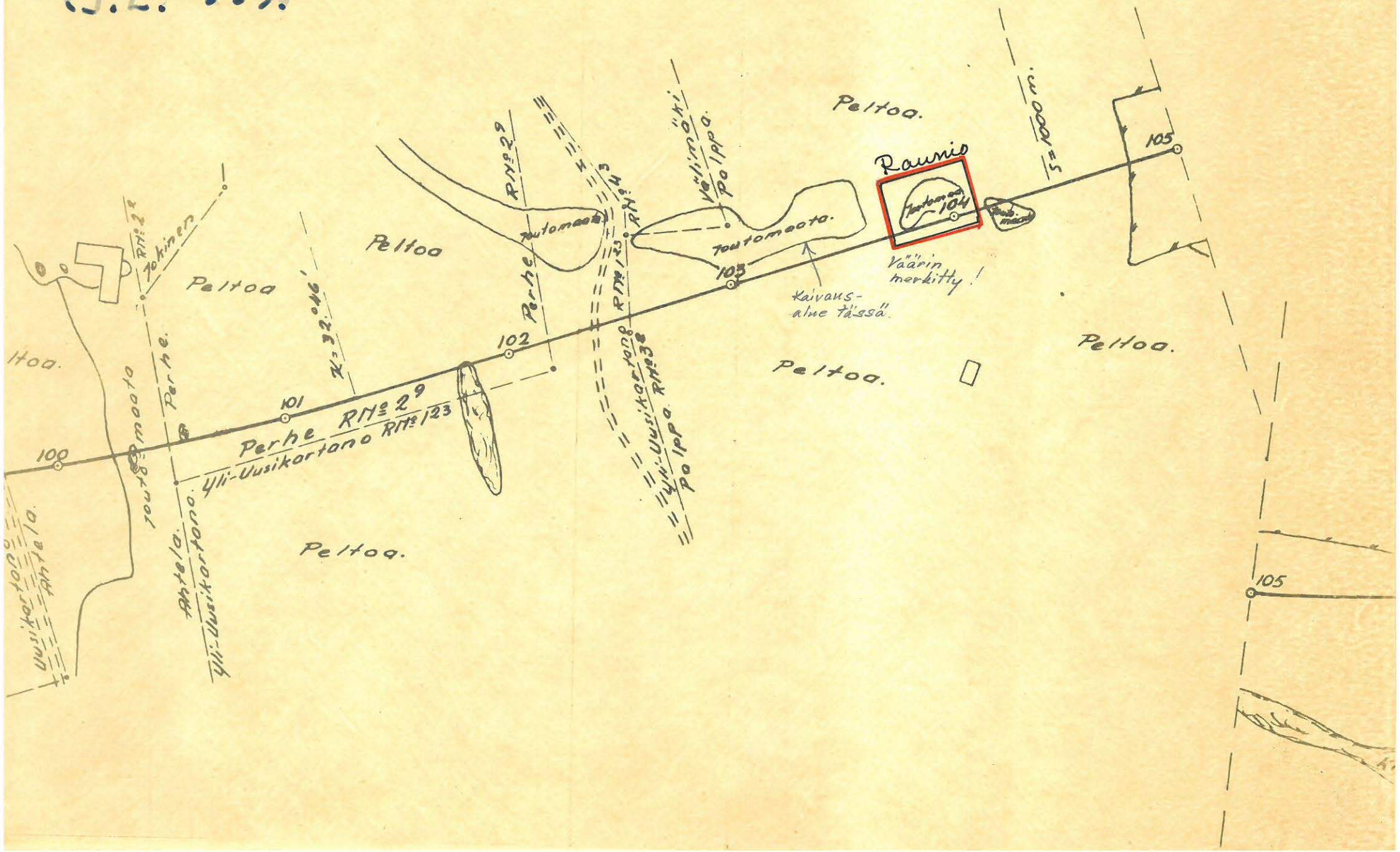
Tähän kertomukseen kuuluu 17 valokuvaa (n:ot 20,974 - 20,990 ja
19,112 - 3) ja 7 karttaa.

Helsingissä 10.II. 1957

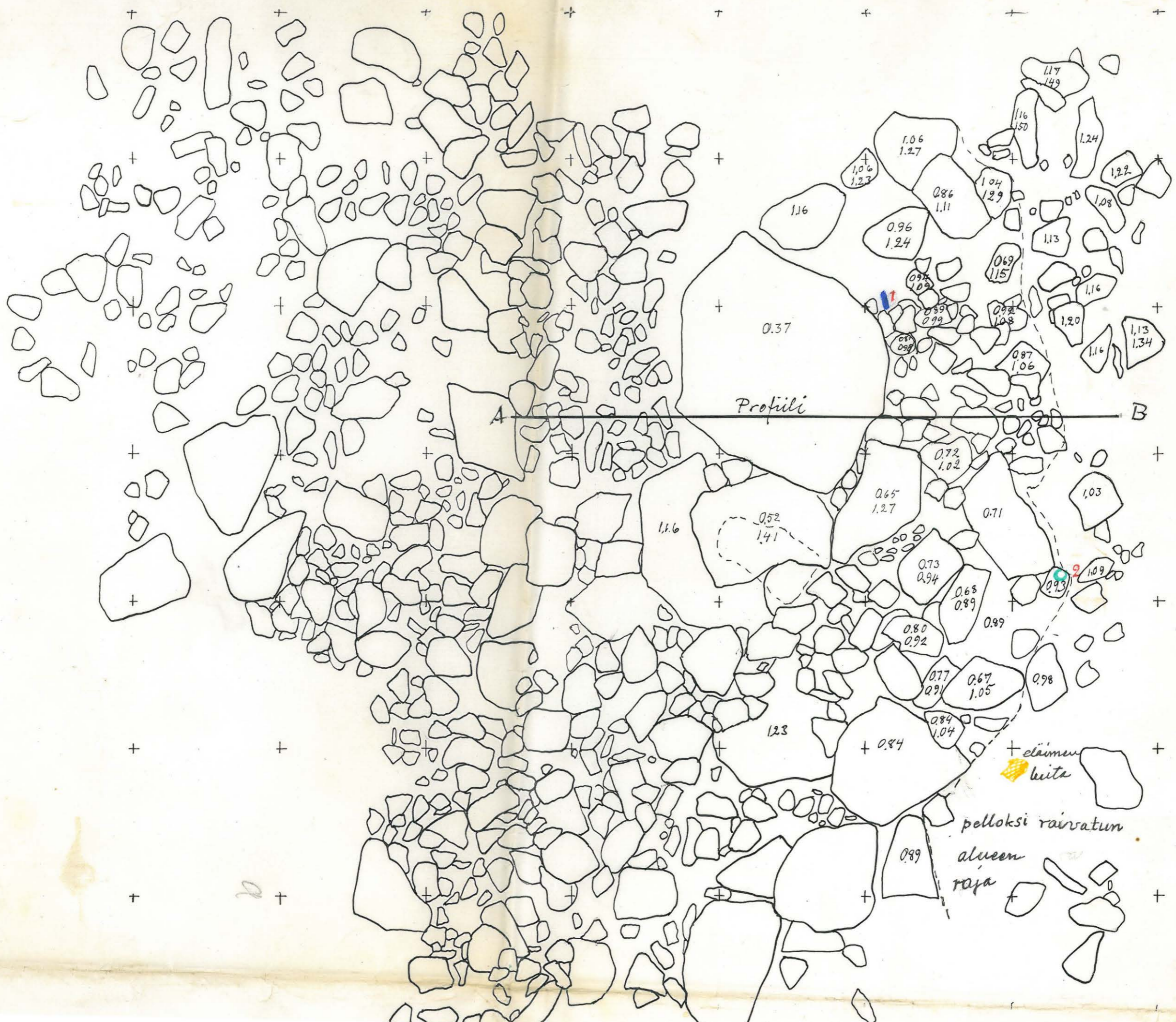
Jorma Leppäaho
Jorma Leppäaho.

Kalamäki, Kylähäisi.
Paltta.
(U.L. 55).

K.1.

25+
24+
23+
22+
21+
20+
19+

eläimen luuta

pelloksi raitatun alueen raja

18+

17

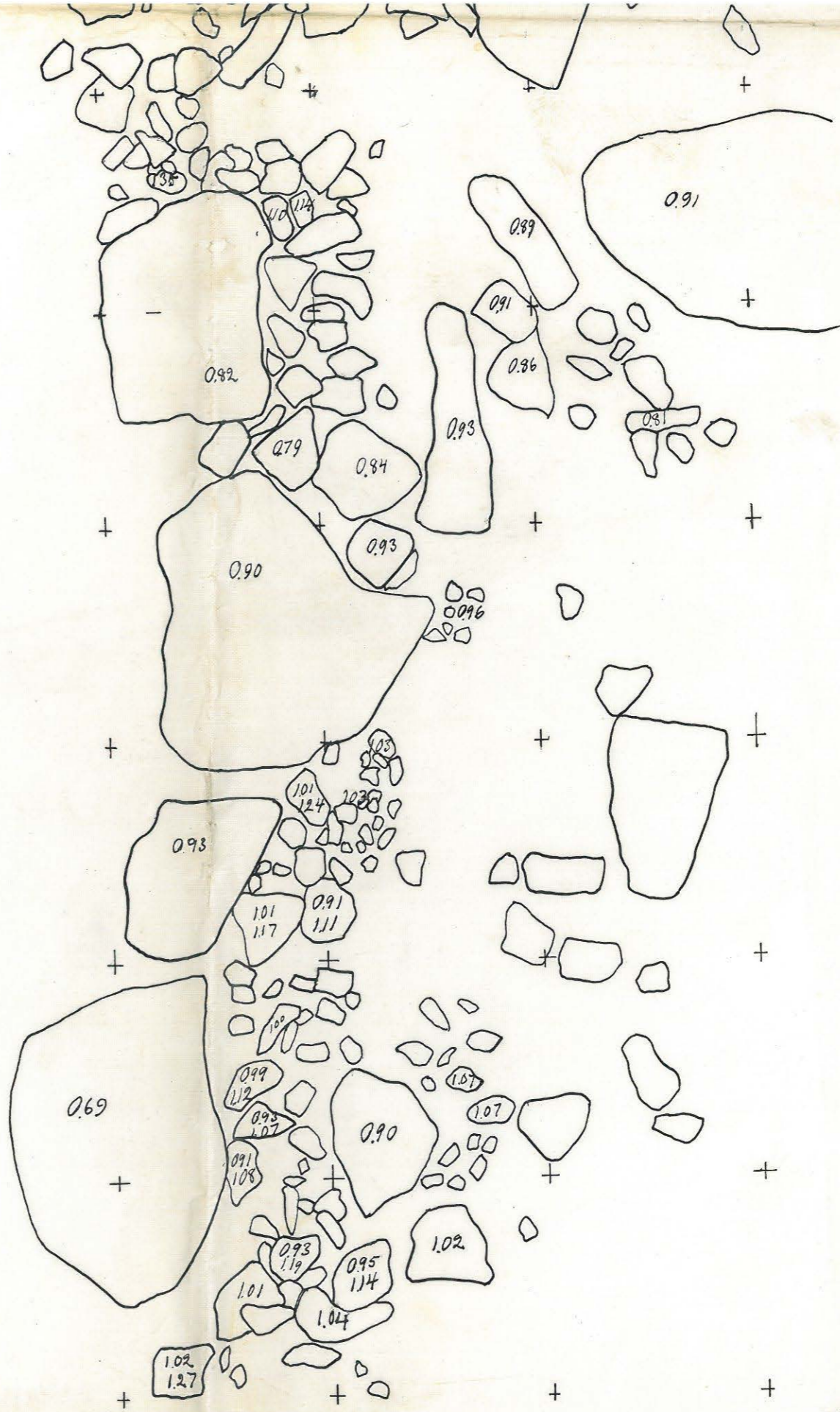
16

15

14

13

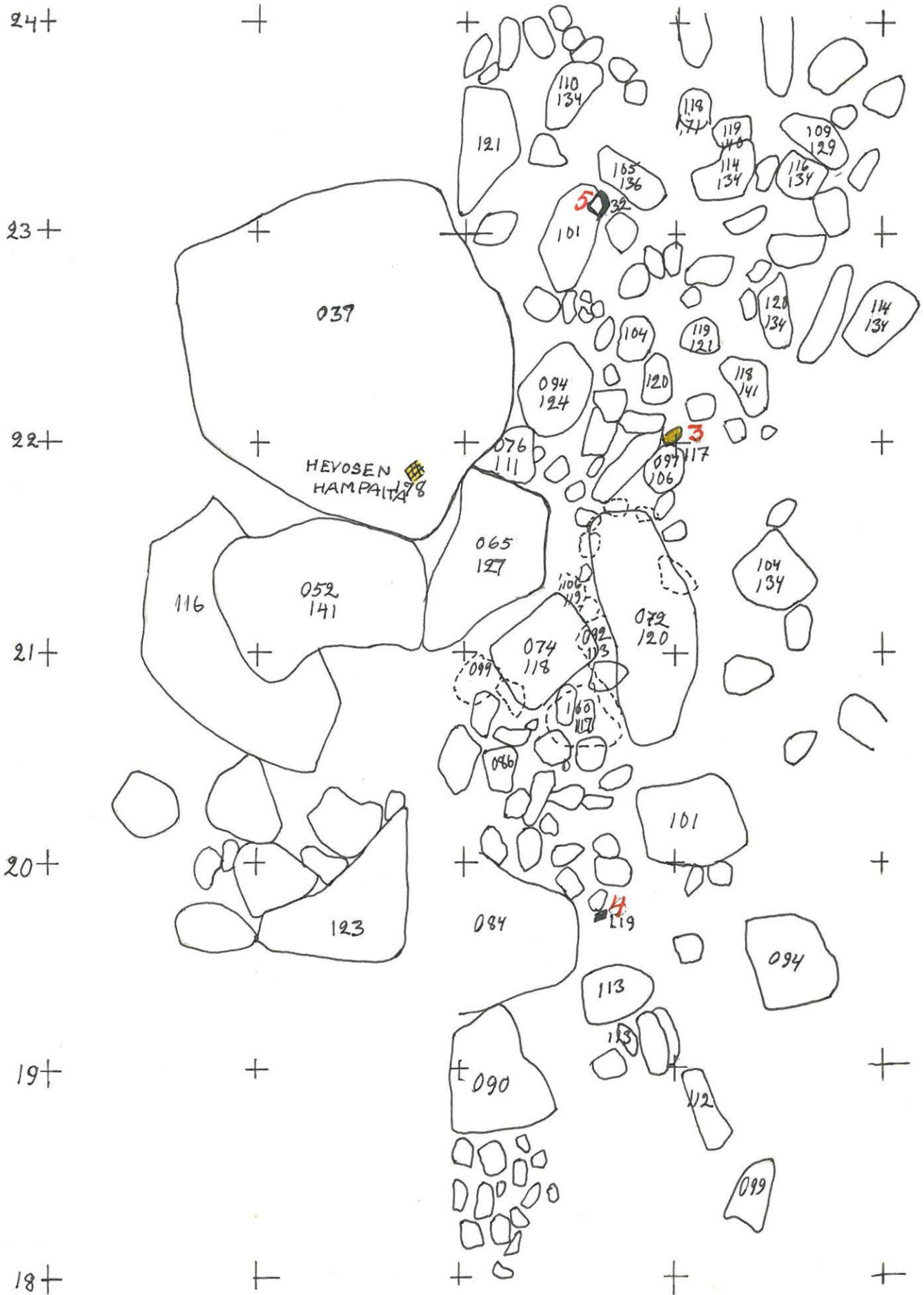
12

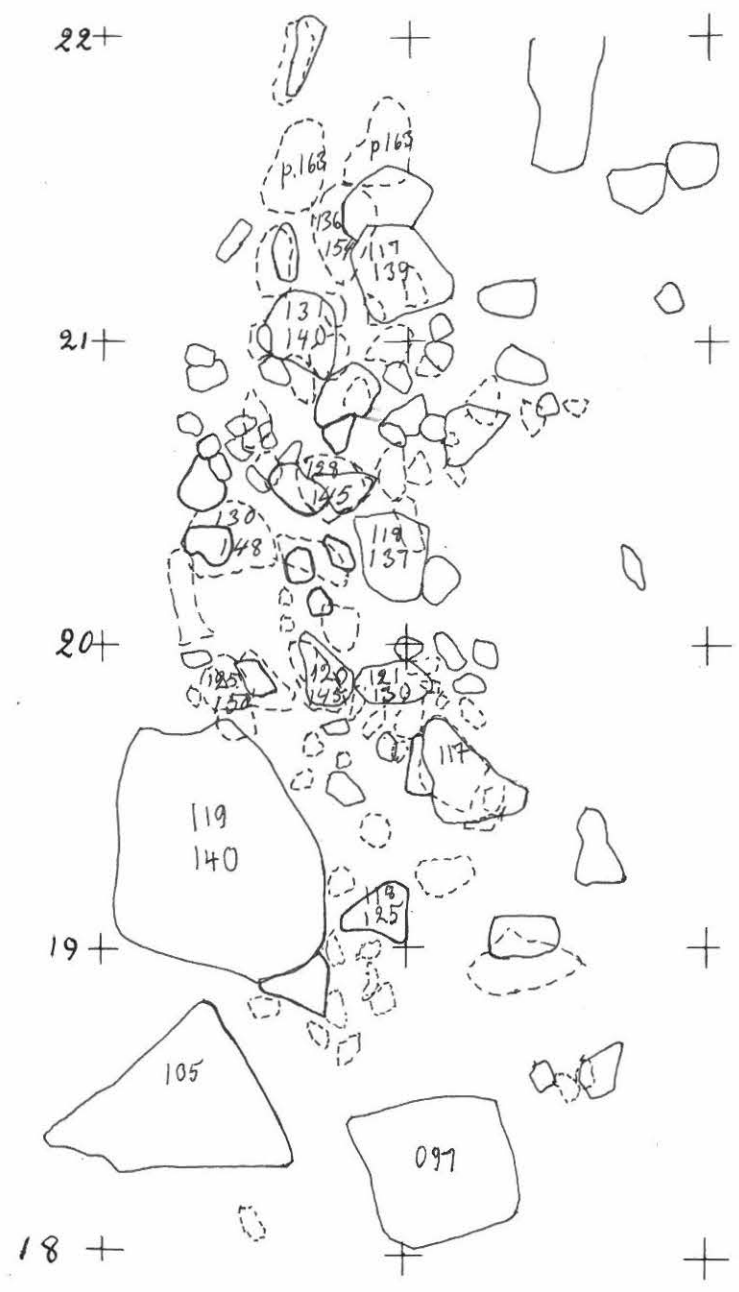
Kalanti, Kylähiisi, Palpa
 J. LEPPÄÄHO 1955
 1:25
 K.2.

KALANTI, KYLÄHIISI, PALPA
 KARTTA III, 3:s kerros
 PEKKA SARVAS
 1:25
 J LEPPÄÄHO 1955

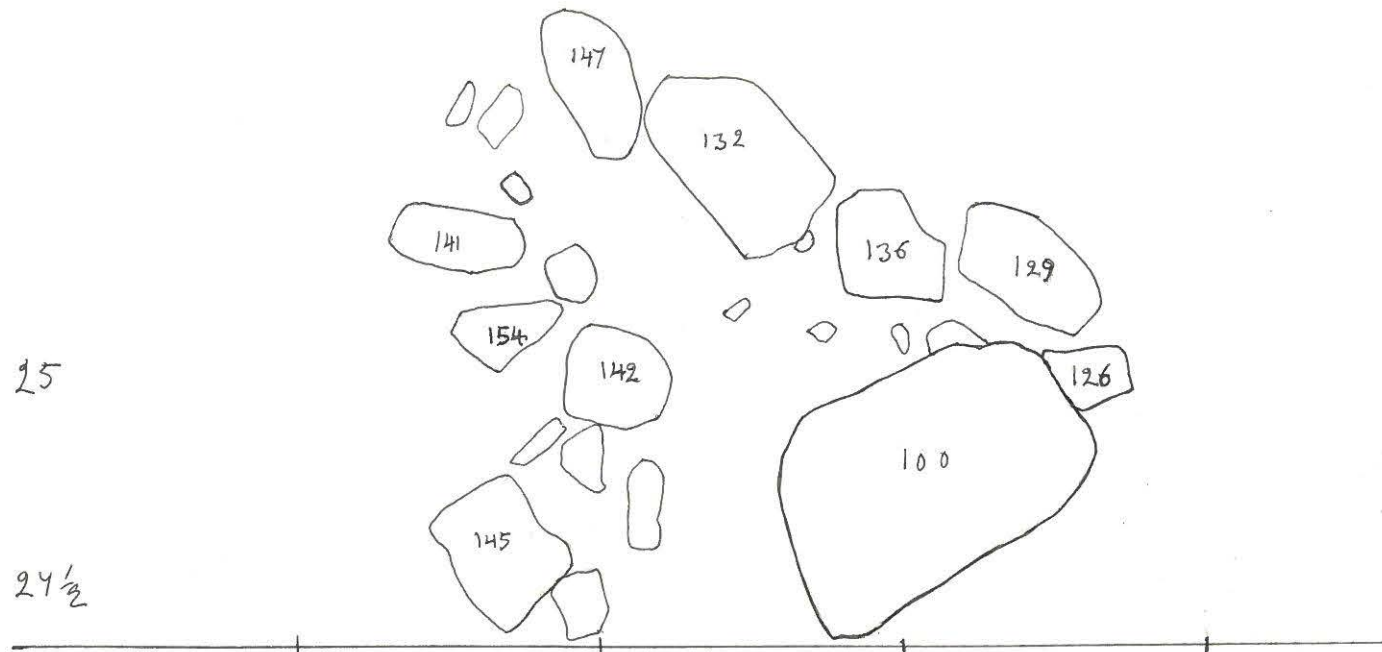
- 3 Luukappale
- 4 kvartsiitti kepl
- 5 hiioinkivi

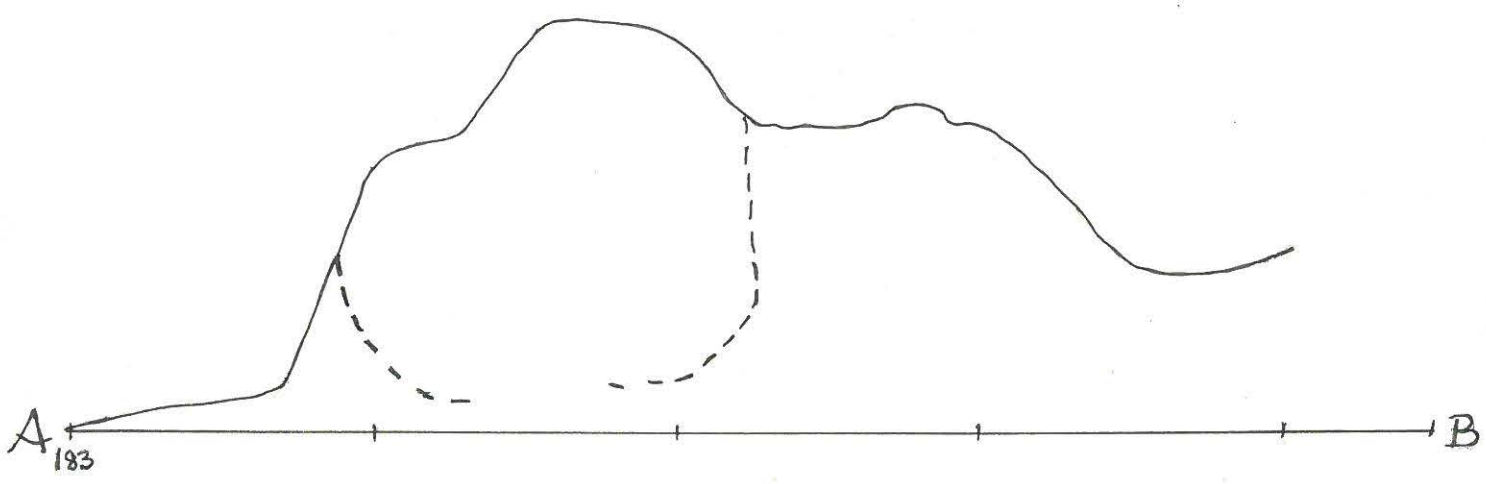
KALANTI, KYLÄHIISI, PALPA
G: Kerros
PEKKA SARVAS
1:25

KALANTI, KYLÄHIISI, PALPA
JATKOA KARTTAAN III
P.S. 1:25

PROFILI 22: n KOHDALTA

Kalanti Kylähiisi, Palpa

Punnituskartta P.S. 1:100
18.8.55

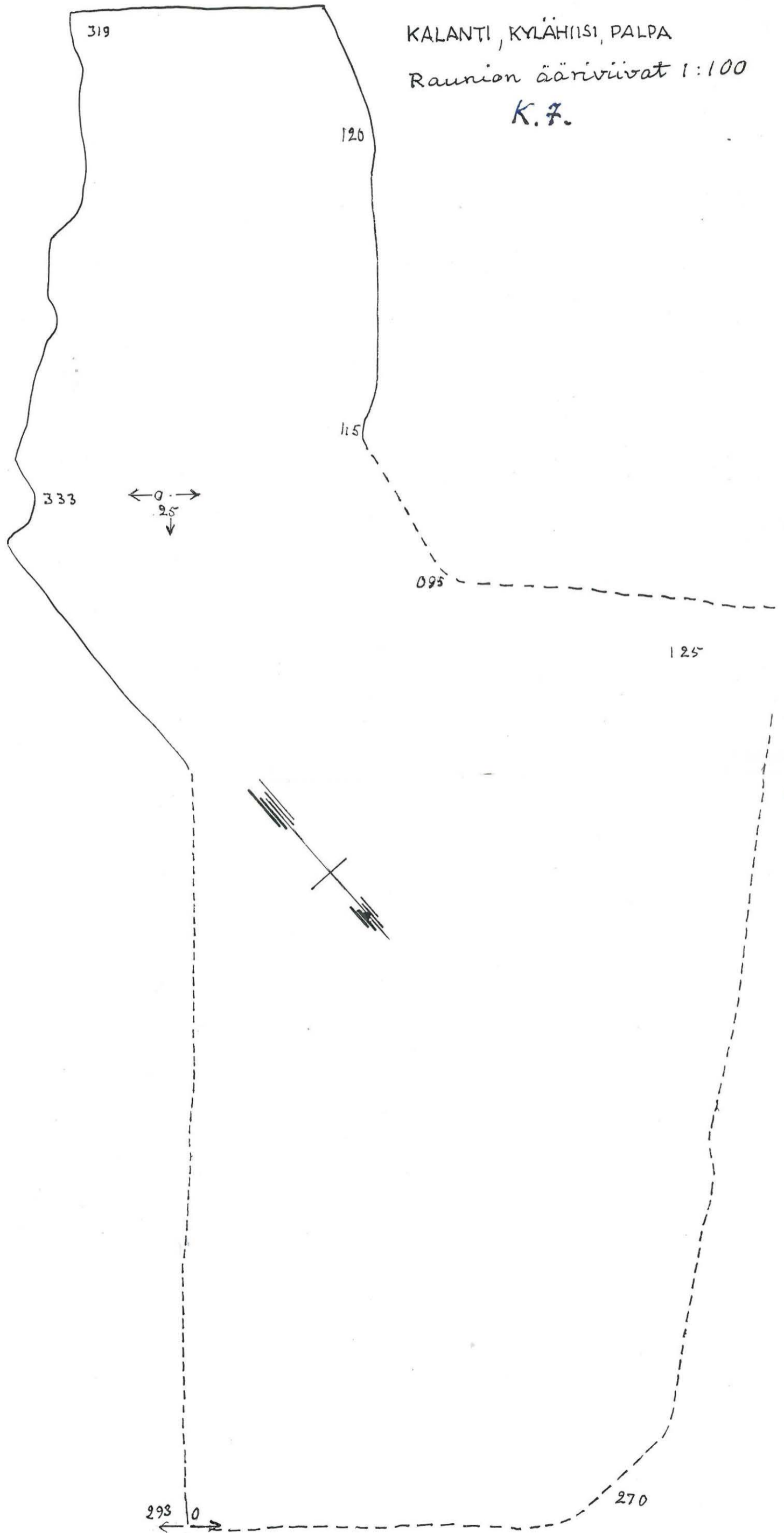
25m+201 ↑	+117
+203	+102
+192	+099
+179	+098
+177	+085
↑	
+213	+082
+237	+096
+236	+103
+233	+123
+244	+145
+198	+178
+251	+167
+255	

Maantie Uuteenkaupunkiin

Maantie Uuteenkaupunkiin

	A	B
25	A I	B I
24		
23	A II	B II
22		
21	A III	B III
20		
19	A IV	B IV
18		
17	A V	B V
16		
15	A VI	B VI
14		
13	A VII	B VII
12		
11	A VIII	B VIII
10		
9	A IX	B IX
8		
7	A X	B X
6		
5	A XI	B XI
4		
3	A XII	B XII
2		
1	A XIII	B XIII
0		

KALANTI, KYLÄHIIISI, PALPA
Raunion ääriiviat 1:100
K.F.

Kalanti, Kylähiisi, Palppa.

L.20,974.

1.

Raunio ja Palppa kuivatun
Paitusaisten järven puo-
lta kuvattuna.

L.20,975.

2.

Raunio uudella maan-
tiellä valokuvattuna.

J. Leppäaho -55

Kalanti, Kylähiisi, Palppa.

L. 20, 976

3.

Raunio kauempaa lounaasta kuvattuna.

L. 20, 977

4.

Näköala, Rauniolta kuivatulle Paitusaisten järvelle päin.

J. Leppäaho - 55.

Kalanti, Kylähiisi, Palpa.

L. 20,978.

5.

Raunion ~~kaakkois~~ päättä
koillis

L. 20,979

6.

Raunio koillispäättä vä-
hän keskemälle päin.

J. Leppäaho-55.

Kalanti, Kylähiisi, Palppa.

L. 20980

7.

Raunion "suuret ki-
vet". Tästäällä pölyävä
maantie.

J. Leppäaho-ss.

Kalanti, kyläkiisi, Palina.

8.

L. 20, 981-83. Panoraama Yauuniosta paljastettuna.

J. Leppäaho - 55.

Kalanti, Kylähiisi, Palna.

L. 80,984.

9.

L. 80,985

10.

Raunioikoillispäättä.

J. Leppäaho-SS.

Kalanti, Kylähiisi, Palppa.

L.20,986

11

L.20,987

12.

J. Leppäaho -SS.

Kalanti, Kylähiisi, Palnna.

L. 20,988

13.

L. 20,989

14.

L. 20990-
19, 91.

15.

J. Leppäaho-ss

KALANTI
Laitila, Palppa.

F. no 19112

Polttokeuhkäläluisto nuden maan-
tien varrella.

F. n:o 19113

Uurikivi nuden maantien
varrella.